

PODSUMOWANIE

PoMOCna KAWA #12

KWESTIE PRAWNE DOTYCZĄCE UCHODźCÓW Z UKRAINY

50 ORGANIZACJI WZIĘŁO UDZIAŁ W SPOTKANIU (Centrum Praw Kobiet Warszawa, Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej, Bank Żywności SOS w Warszawie, Stowarzyszenie Profilaktyki Zdrowotnej "Jeden Świat", Jesuit Refugee Service (JRS Poland), Stowarzyszenie "Mudita", Safe Passage, ELIL Warszawa, Fundacja Feminoteka UA, Fundacja Inicjatywa Dom Otwarty w Warszawie, Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, Fundacja New Story Toruń, Fundacja im. Leny Grochowskiej, Fundacja Promyk Słońca, Fundacja Salam Lab, Fundacja "Nasz Wybór", Hostel Migrand, Polskie Towarzystwo EMDR, Feminoteka, NGO Forum, Fundacja Batorego, Urząd Miasta Bytom, Warszawski Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Fundacja W Akcji, Warszawski Dom Pod Fontanną, Fundacja CultureLab i inne)

Nowa formuła PoMOCnej kawy

Na pierwszym, edukacyjnym spotkaniu PoMOCnej kawy, poruszyliśmy wymienione poniżej tematy zreferowane przez prelegentów będących przedstawicielami wszystkim dobrze znanych organizacji:

- **Ukraiński Dom w Warszawie** "Najczęstsze problemy prawne uchodźców z Ukrainy"
- **Centrum Praw Kobiet** "System Diia"
- **Centrum Praw Kobiet** "Współpraca z policją i sądem w przypadku ochrony uchodźczyń doświadczających przemocy"
- **Stowarzyszenie Mudita** "Przepisy dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności osób uchodźczych"

Wszyscy wykładowcy podzielili się informacjami na poziomie eksperckim. Po wykładach uczestnicy wypełnili ankietę i wybrali najbardziej interesujące tematy jakie chcieliby zgłębić na szkoleniach.

KTÓRY Z PORUSZANYCH NA SPOTKANIU TEMATÓW POWINIEN BYĆ ROZWIINIĘTY W BARDZIEJ SZCZEGÓLOWYM SZKOLENIU?

Najczęstsze problemy prawne

UKRAIŃSKI DOM W WARSZAWIE

Prelegentki z Ukraińskiego Domu w Warszawie Irka Jazukiewicz, Oksana Pestrykowa, Oleksandra Pustova przedstawiły prezentację, która nosiła tytuł:

Problemy, z jakimi spotykają się beneficjenci Ukraińskiego Domu

Świadczenia

Omówiły zasady dofinansowania osób, które przybyły do Polski po 24.02.2022 r. i przyznano im tymczasową ochronę oraz status UKR. Udogodnienia jakie otrzymują uchodźcy posiadający status UKR to:

- jednorazowa pomoc finansowa wysokości 300 zł
- świadczenia socjalne na dzieci 500+ i 300+
- możliwość skorzystania z rodzinnego kapitału opiekuńczego i pomocy społecznej

Niestety nie jest możliwe utrzymanie się i wynajęcie mieszkania przy pomocy tych świadczeń. Osoby starsze oraz matki z małymi dziećmi, które nie są w stanie pracować na pełen etat są zmuszone do korzystania z dodatkowej pomocy. Takie wsparcie oferują NGOsy ale niestety są to działania niestabilne. Organizacje same zmagają się z wieloma problemami finansowymi i często dostają dofinansowanie, które mogą przeznaczyć na pomoc uchodźcom nieregularnie i na krótki okres kilku miesięcy.

Zakwaterowanie

Zakwaterowanie uchodźców również wiąże się z wieloma problemami prawnymi. Niejasne są przepisy dotyczące osób o obywatelstwie nieukraińskim. Wymaga się od nich dodatkowych zaświadczeń przy składaniu wniosków o objęcie ochroną czasową. Wyzwaniem jest długoterminowe zakwaterowanie osób nieaktywnych zawodowo o specjalnych potrzebach (np. osób starszych, osób z niepełnosprawnościami - samodzielnych i wymagających opieki), jak i osób z grup narażonych na wykluczenie.

Pojawiają się duże trudności z wynajmem mieszkania. Przyczyniają się do tego sztywniejące ceny za wynajem, gęstość zaludnienia w dużych miastach, potrzeba większej liczby mieszkań socjalnych, brak długoterminowej perspektywy, najem okazjonalny. Zdarza się, że osoby uchodźcze płacą za wynajem mieszkania a jego właściciel pobiera dodatkowo świadczenie 40+, które to należy się osobom wynajmującym. Takie sytuacje należy zgłaszać organom ścigania.

Prawa pracownicze

Innym problemem, który zasygnalizowały prelegentki Ukraińskiego Domu jest naruszenie praw pracowniczych. Osoby uchodźcze potrzebujące pracy często podpisują umowę o pracę w niezrozumiałym języku. Pracodawcy odmawiają im możliwości sporządzenia stosownych dokumentów w języku zrozumiałym dla pracownika. W takich umowach przemycane są bezprawnie np. kary finansowe za nieobecność w pracy. Często dochodzi do nielegalnego zatrudnienia, brak odprowadzania składek czy zaniżania wynagrodzenia. Takie nieprawidłowości należy zgłaszać do prokuratury.

Podatki

Osoby pracujące w Polsce i zdalnie w Ukrainie lub prowadzące działalność gospodarczą w Ukrainie i pracujące/prowadzące działalność w Polsce nie znają przepisów podatkowych. Nie wiedzą w jaki sposób i w jakich urzędach powinny się rozliczać, jakie odprowadzać składki.

Przepisy dotyczące osób z niepełnosprawnością

STOWARZYSZENIE MUDITA

Anton Korolow ze Stowarzyszenia Mudita, które wspiera osoby uchodźcze z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi oraz ich rodziny, przedstawił nam przepisy dotyczące procedury uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

Uchodźca, który chce korzystać z usług państwowej służby zdrowia oraz świadczeń zdrowotnych musi mieć przyznany status UKR. Nie wystarczy, że posiada orzeczenie o niepełnosprawności lub inne dokumenty dotyczące stanu zdrowia wydane na Ukrainie. Polskie przepisy nie uznają ich, nawet jeśli są przetłumaczone przez tłumacza przysięgłego. Trzeba przejść długą procedurę uzyskania dokumentów uznawanych w Polsce. Zaświadczenie o niepełnosprawności poniżej 16 roku życia oraz zaświadczenie o stopniu niepełnosprawności powyżej 16 roku życia wystawiają miejskie lub powiatowe zespoły orzekające. Przepisy wymagają zgromadzenia sporej ilości dokumentów. Wniosek o uzyskanie orzeczenia musi być napisany po polsku. Wymagane są następujące dokumenty:

- nr pesel
- status UKR
- dokument z datą wjazdu do Polski
- potwierdzenie miejsca zamieszkania
- dokumentację medyczną przedstawiającą wcześniejsze leczenie przetłumaczone na język polski
- skierowanie przez polskiego lekarza zalecające przystąpienie do procedury

Dokumentacja z Ukrainy musi być przetłumaczona częściowo przez tłumaczy przysięgłych, a częściowo przez takich, którzy znają słownictwo medyczne. Często zdarza się, że dla osób z niepełnosprawnością stawki profesjonalistów są zbyt wysokie. Teoretycznie mogą zgłosić do MOPSu prośbę o pomoc finansową w tej sprawie, jednak czasem spotykają się z odmową. Zwracają się wtedy o wsparcie do organizacji pozarządowych.

Orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności określa dokładnie jego stopień oraz formy wsparcia jakie przysługują danej osobie. Taki dokument obowiązuje przez określony czas.

Anna Romanko ze Stowarzyszenia Mudita dodała również kilka ważnych informacji dotyczących możliwości uzyskania wsparcia finansowego w zależności od stopnia niepełnosprawności. Tylko osoby z orzeczeniem pierwszego i drugiego stopnia mogą korzystać z programu dopłat 40+ w całości. Zaprosiła też do kontaktu osoby potrzebujące pomocy asystenta wytchnieniowego. Taka pomoc potrzebna jest osobom, które nie mogą zostawić w domu swojego bliskiego ponieważ potrzebuje on opieki non stop. W czasie dyżuru asystenta opiekun osoby chorej może wyjść z domu i załatwić ważne sprawy lub po prostu odpocząć.

Dokument elektroniczny Diia

CENTRUM PRAW KOBIET

Doradczynie do spraw obywatelskich w Centrum Praw Kobiet Olena Dekhtiar wygłosiła wykład dotyczący systemu elektronicznego Diia.pl. Jest to cyfrowy dokument wydawany obywatelom Ukrainy, którzy przybyli do Polski po 24 lutego 2022 i mają przyznany status UKR. Żeby móc wygenerować dokument Diia trzeba mieć telefon z pobraną aplikacją mObywatel oraz założony profil zaufany. Dokument Diia jest potrzebny jeśli zachodzi konieczność wylegitymowania się. Zawiera takie dane jak : imię i nazwisko, zdjęcie oraz numer PESEL.

Osoby starsze nie potrafią się nim posługiwać. Nie mają często telefonu z dostępem do internetu. Nie mają też założonego profilu zaufanego. Zdarzają się również błędy w aplikacji. Niektóre osoby, na skutek pomyłek systemu, tracą status UKR nie zdając sobie z tego sprawy. Aplikacja nie informuje o utracie statusu. W związku z tym uchodźca nie może korzystać z darmowej służby zdrowia oraz świadczeń, a nawet nie może przekroczyć granicy. Powoduje to piętrzące się problemy w urzędach, ZUSie i na przejściach granicznych. Stan stasu UKR można co prawda sprawdzić na stronie obywatel.gov.pl w zakładce - sprawdź swoje dane w rejestrze pesel, ale większość osób tego nie robi.

Współpraca z policją i sądem

CENTRUM PRAW KOBIET

Centrum Praw Kobiet pomaga kobietom, które doświadczają przemocy. Dotyczy to również uchodźczyń. W Fundacji można skonsultować się z prawnikiem, policjantem i psychologiem. Można w niej uzyskać pomoc w złożeniu dokumentów do sądu czy prokuratury. Problemy kobiet są przeróżne.

Przemoc psychiczna

W przypadku przemocy psychicznej doświadczanej w środowisku pracy, w rodzinie czy w miejscu zamieszkania zalecane jest zgłoszenie do dzielnicowego na odpowiednim posterunku policji.

Przemoc fizyczna

Przemoc fizyczna wymaga również zgłoszenia dzielnicowemu lub złożeniu zeznań na policji. Można też reagować w trakcie samego zajścia i wezwać policję.

Oszustwa związane z mieszkaniem

Zdarzają się nieprawidłowości związane z wynajmem mieszkań i systemem 40+. Właściciele pobierają opłaty za mieszkanie od uchodźców, a dodatkowo korzystają z dopłat. Pojawiają się kłopoty z odzyskaniem kaucji. Ukraińcy podpisują umowy w języku polskim, którego nie rozumieją, a właściciele mieszkań to wykorzystują. Takie nieprawidłowości należy zgłaszać do prokuratury.

Nagrania wykładów i szkoleń na You Tube

Ponieważ chcemy aby wszyscy mieli możliwość wysłuchać wykładów i porad eksperckich będziemy zamieszczać nagrania z naszych spotkań na You Tube. Jeśli interesują Cię omawiane przez prelegentów tematy bardziej szczegółowo, problemy wzięte z życia jakie przytaczają oraz ich odpowiedzi na pytania uczestników zajrzyj na nasz kanał You Tube : <https://youtu.be/bqbOrpYc09M>

KONTAKT:

Jeśli potrzebujesz kontaktu do konkretnej organizacji, napisz do nas na adres: mapujpomoc@culturelab.pl. Zachęcamy również do dołączenia do naszej zamkniętej grupy dla członków organizacji, NGO i wolontariuszy na Facebooku, w której dzielimy się wiedzą oraz ponadwymiarowymi zasobami, szukamy inspiracji, dajemy znać o grantach: <https://www.facebook.com/groups/mapujpomoc>